

A Fővárosi Ítéltábla a személyesen eljáró felperes neve (**felperes címe**) felperesnek - az **L. Kft. (felszámoló címe)** felszámoló által képviselt **A. Szövetkezet „f.a.”** (II. rendű alperes címe) II. rendű, dr. Kollár Gyula ügyvéd által képviselt III. rendű alperes neve (**III. rendű alperes címe**) III. rendű, dr. Vadon Gál ügyvéd által képviselt **IV. rendű alperes neve (IV. rendű alperes címe)** IV. rendű, a személyesen eljáró **V. rendű alperes neve (V. rendű alperes címe)** V. rendű és VI. rendű alperes neve (**VI. rendű alperes címe**) VI. rendű alperesek ellen kártérítés iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2014. szeptember 17. napján meghozott - a 2015. augusztus 25. napján meghozott 61. sorszámú végzéssel kijavított - 25.P.23.893/2012/46. számú ítélete ellen a IV. rendű alperes részéről 48. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel meg nem támadott részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését helybenhagyja.

Kötelezi a IV. rendű alperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 672.000 (hatszázhetvenkétezer) forint feljegyzett fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 200. § (2) bekezdésére, 339. § (1) bekezdésére alapított keresetében az II-VI. rendű alperesek egyetemleges kötelezését kérte 10.290.000 forint tőke és ezen összeg után 2004. szeptember 26. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes kamat megfizetésére. Az I. rendű alperessel szembeni keresete a perben hozott ítélet túrésére irányult. Perköltségigénye nem volt.

Előadta, hogy a 2003. szeptember 25-én kötött szövetkezeti üzletrész adásvételi szerződéssel a **B. Szövetkezet** I. rendű alperesnél kamatra elhelyezett pénze a szerződésben foglaltak ellenére nem került a részére kifizetésre, az I. rendű alperes 2003. október 6-án fizetéseképtelenséget jelentett be, ezért 2005. május 12-én büntető feljelentést tett a III. rendű alperes ellen és polgári jogi igényt terjesztett elő. A Fővárosi Ítéltábla a büntetőeljárást lezáró 2013. november 20. napján meghozott jogerős ítéletében megállapította, hogy a III-VI. rendű alperesek engedélyezetlen pénzügyi szolgáltatási tevékenységet, valamint szabálytalan tőkebefektetést hajtottak végre a betétesek által fix kamatra és meghatározott időtartamra elhelyezett pénzeszközök jogtalan eltulajdonításával, mivel a határidő lejártát követően nem fizettek ügyfeleiknek. A betétet elhelyezőkkel megkötésre került adásvételi szerződések megtévesztésen alapultak, ugyanis az általuk forgalmazott és eladott üzletrészek mögött fedezetként semmilyen valós tőke nem állt, ezzel megtévesztették a betéteseket, a jogtalanul beszedett pénzből gyarapították a saját vagyonukat, mely cselekményükkel kárt okoztak. A felperes előadása szerint őt 10.290.000 forinttal károsították meg. Álláspontja szerint a

keresetlevélhez csatolt okiratokkal bizonyította a kártérítési igénye megalapozottságát, melyet végső soron a Fővárosi Ítéltábla 3.Bf.344/2012/292. számú ítélete erősített meg a jogellenesen tevékenykedő alperesek bűnösségének megállapításával. Amint a büntetőeljárás során a bíróság a 2010. január 8-án meghozott elsőfokú ítéletével a polgári jogi igényét a törvény egyéb útjára utasította, 2010. február 2-án megindította a jelen pert.

Az elsőfokú bíróság a 2013. február 2. napján jogerőre emelkedett 6. sorszámu végzésével az I. rendű alperes vonatkozásban a pert az 1991. évi XLIX. törvény 38. § (3) bekezdése, a Pp. 157. § a) pontja, 130. § (1) bekezdés b) pontja alapján megszüntette.

A II. rendű alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte arra hivatkozással, hogy a felperessel nem áll kötelmi jogi jogviszonyban. A **B.** Szövetkezettel kötött jogügyletnek csupán a tárgya volt az általa kibocsátott üzletrész. A felperes nem bizonyította kára bekövetkeztét, és azt sem, hogy a kárt a II. rendű alperesi magatartás okozta.

A III. rendű alperes ellenkérelmében a per megszüntetését kérte, mert amennyiben a felperes az igényét „bűncselekménnyel okozott kárra” alapozza, úgy az igénye már a büntetőeljárás során elbírálásra került. A büntetőítélet szerint nem volt a felperes a bűncselekmények sértettje, így a kereseti követelésének nincs jogalapja. Ha a felperes a kereseti követelését másra alapozza, úgy a kártérítés általános szabályai irányadóak. Ez esetben a bűnösségre vonatkozó megállapítás és következmény kivételével nem köti a polgári bíróságot a büntetőbíróság ítélet. A III. rendű alperes rámutatott arra, hogy nem állt szerződéses jogviszonyban a felperessel, szerződésen kívüli károkozására pedig nincs adat. A felperes perbeli követelése egyébként már 2009-ben elévült. Hivatkozott továbbá a III. rendű alperes arra is, hogy szövetkezeti tagként és vezetőként megvalósított cselekményeiért a Ptk. 348. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel a felperes irányában semmilyen anyagi felelősség nem terheli. A felperes nem vele, hanem a szövetkezettel szemben érvényesíthet igényt. A felszámolási eljárásban hitelezői igénybejelentéssel nem élt, melynek következményeit neki kell viselnie.

A IV. rendű alperes ellenkérelme ugyancsak a per Pp. 130. § (1) bekezdés d) pontjában foglaltakra tekintettel történő megszüntetésére irányult. Előadta továbbá, hogy a felperes az igényét a szövetkezettel szemben érvényesítheti, és nem a Ptk.-ra hivatkozással, hiszen maga is tagja volt a szövetkezetnek.

Az V. rendű alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Álláspontja szerint nem fogalmazott meg a felperes a kártérítési felelősség megállapításának alapjául szolgáló tényállást. Ha bizonyítaná, hogy kárát az adásvételi szerződésben szereplő szövetkezet felróható és jogellenes magatartása okozta és bármilyen szövetkezeti jogcselekménnyel összefüggésben kára keletkezett, úgy a szövetkezet tagja által, tagsági viszonyával összefüggésben okozott kárért való felelősségre a Ptk. 348. §-ában foglaltak alkalmazásának volna helye.

A VI. rendű alperes ellenkérelmében egyrészt arra hivatkozott, hogy a perbeli követelés a büntetőeljárás során már jogerősen elbírálásra került, egyébként pedig elévült. A tevékenységét megbízási jogviszony keretében egy kft. alkalmazottjaként látta el, ezért felelősségére a Ptk. 350. § (2) bekezdése az irányadó. A követelését a felperes a vevővel szemben érvényesítheti.

Az elsőfokú bíróság kijavított ítéletével kötelezte a III. és IV. rendű alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 8.400.000 forintot és ezen összeg után 2004. szeptember 26. napjától 2004. december 31. napjáig évi 11%, 2005. január 1. napjától a kifizetésig a

mindenkori késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű késedelmi kamatot. A keresetet ezt meghaladóan elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a III. rendű alperesnek 117.615 forint, a IV. rendű alperesnek 92.610 forint költséget. Egyebekben akként rendelkezett, hogy a le nem rótt 617.400 forint illetékből a felperes 111.100 forintot, a III. és IV. rendű alperesek egyetemlegesen 506.300 forintot kötelesek megfizetni az államnak külön felhívásra.

Az elsőfokú ítélet indokolásában tényként állapította meg, hogy a 2003. szeptember 25. napján kötött szerződéssel a felperes 8.400.000 forint - a szerződéskötés napján megfizette - vételáron megvásárolta a **B. Szövetkezettől a B. V. Szövetkezetben** 7.523.510 darab, 8.400.000 forint értékű üzletrészt és ugyanezen a napon az üzletrészeket 10.290.000 forint vételáron eladta a **B. Szövetkezetnek**. Az utóbbi adásvételi szerződés 3. pontja szerint a vevő a vételár teljes összegét 2004. szeptember 26. napján volt köteles az eladó részére megfizetni. A **B. Szövetkezet** azonban a vételárat a szerződés alapján nem fizette meg. A felperes 2005. május 12-én kelt feljelentésével az Országos Rendőr-főkapitányságnál és a Fővárosi Főügyészségnél feljelentette a III. rendű alperest és társait csalás miatt annak alapján, hogy a számviteli előírások megkerülésével törvénytelenül olyan szövetkezeti üzletrészt képzett, amellyel szemben vagyoni eszköz nem állt, és ezt eladásra hirdette, valamint szerződéssel értékesítette, azaz idegen tőkét gyűjtött. A feljelentéssel egyidejűleg polgári jogi igényt is bejelentett a büntető eljárásban 10.290.000 forint kár és járulécai erejéig.

A **B. Á. B. Szövetkezet** (későbbi nevén: **B. Szövetkezet**) igazgatóságának elnöke a III. rendű alperes volt 1995. március 1. napjától 1996. december 18. napjáig, majd 1998. május 20. napjától 2004. április 6. napjáig. A IV. rendű alperes igazgatósági tag volt 1996. május 20-tól 2004. április 6-ig, valamint felügyelő-bizottsági tag volt 1995. március 1. és 1998. május 20. között. A VI. rendű alperes 2001. május 1. napja és 2004. április 6. napja között igazgatósági tag volt. A **B. V. Szövetkezet** (későbbi nevén: **A. Szövetkezet**) vezető tisztségviselője a III. rendű alperes 2004. február 18. napja és 2012. június 26. napja között volt, továbbá felügyelő-bizottsági tag volt 2000. december 20. napja és 2004. február 12. napja között. E szövetkezetnek az ügyvezető elnöke a IV. rendű alperes volt 2004. december 20. napjától 2012. június 21. napjáig.

A szövetkezeteknél jelentősebb jövedelmet folyamatosan termelő tevékenység vagy realizált befektetési eredmény nem volt kimutatható, a szövetkezetek működése lényegében akként foglalható össze, hogy magánszemélyektől különböző jogcímenek befizetést fogadtak el. A **B. Á. B. Szövetkezet** és a **B. V. Szövetkezet** az üzletrész-forgalmazásból származó befizetéseket valótlannul a saját tőke részeként mutatta ki, annak ellenére, hogy az nem véglegesen átengedett, hanem ideiglenes jellegű volt, így ezeket kötelezettségként kellett volna nyilvántartani. A vagyonszármazékkal nem rendelkező fiktív üzletrészek nyilvántartásával a szövetkezetek működését kísérő állandó tőkehiány került elfedésre. Az ennek alapjául szolgáló gyakorlatot, a könyvelési gyakorlatot, az üzletrész-forgalmazás során használt szerződésmintákat az V. rendű alperes dolgozta ki. A III., IV. és V. rendű alperesek a **B. Á. B. Szövetkezet** megalapításától folyamatosan tudatában voltak annak, hogy gazdasági tevékenység nélkül az ígért hozamok nem teljesíthetőek, ennek ellenére az üzletrészek eladását hatványozottan fokozták, a befektetők pénzét nem gazdasági tevékenységre, hanem látszatberuházásokra, valamint saját céljaikra fordították. A szövetkezetek létrehozását, működtetését a III. rendű alperes elképzelései alapján valósították meg, melynek során vezető, irányító szerepet töltött be. Lényegében az ő elképzelései szerint határozták meg a befektetőkkel kötendő szerződések feltételeit, a futamidőket, a hozamokat, a hirdetéseket, illetve ő döntött a cégcsoport működésének egyéb kérdéseiben, így a könyvelésről, a tőkeemelésről, és a részvényvásárlásokról. A IV. rendű alperes irányította a **B. Á. B. Szövetkezet** fiókhálózatának kiépítését és működését, valamint ő gyakorolta a szövetkezet munkavállalói felett a munkáltatói jogokat. A IV. rendű alperes gondoskodott a III. rendű alperes döntéseinek végrehajtásáról. Az V. rendű alpereseknek nagy szerepe volt a III. rendű alperes elképzelései, illetve a jogszabályoktól

eltérő szövetkezeti stratégia és üzletpolitika megvalósításában. Az V. rendű alperes jogi tudásával részt vett az alapszabály és a szabályzatok megalkotásában, a szerződésminták és okiratok szerkesztésében. A **B. Á. B.** Szövetkezetnek alapító tagja volt, azonban a szövetkezetek képviselőjére nem volt jogosult. A VI. rendű alperes a szövetkezetek működésében csekélyebb mértékben működött közre, az ő magatartása kizárólag a III. rendű alperes tevékenységének kiegészítésében volt meghatározható.

A III-VI. rendű alperesek elleni büntetőeljárásban a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság - a Fővárosi Törvényszék 26.B.7/2011/2010. számú ítélete elleni fellebbezés folytán eljárva - a 3.Bf.344/2012/95. számú, 2013. november 20-án kelt ítéletével a III. rendű alperes e cselekményeit egy rendbeli folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés büntettének, egy rendbeli közvetett tettesként elkövetett hűtlen kezelés büntettének, egy rendbeli hűtlen kezelés büntettének, egy rendbeli csődbűncselekmény büntettének, két rendbeli közokirat-hamisítás büntettének, egy rendbeli társtettesként elkövetett jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntettének, valamint egy rendbeli tőkebefektetési csalás büntettének minősítette, és az elsőfokú bíróság által kiszabott szabadságvesztést tíz év börtönbüntetésre súlyosította, emellett tíz évre a közügyektől eltiltotta, valamint végleges hatállyal a gazdálkodó szervezet vezetését ellátó szerv tagja foglalkozástól eltiltotta, és 10.000.000 forint pénzbüntetéssel sújtotta. A IV. rendű alperes cselekményét egy rendbeli bűnsegédként elkövetett csődbűncselekmény büntette, valamint egy rendbeli társtettesként elkövetett jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntette, továbbá egy rendbeli bűnsegédként elkövetett tőkebefektetési csalás büntettének minősítette. Az elsőfokú bíróság által kiszabott büntetését öt év börtönbüntetésre, öt év közügyektől eltiltásra, végleges hatállyal gazdálkodó szervezet vezetését ellátó szerv tagja foglalkozástól eltiltásra, valamint 2.000.000 forint pénzbüntetésre súlyosította. Az V. rendű alperes cselekményét két rendbeli bűnsegédként elkövetett hűtlen kezelés büntettének, egy rendbeli társtettesként elkövetett jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntettének, valamint egy rendbeli bűnsegédként elkövetett tőkebefektetési csalás büntettének minősítette, az elsőfokú bíróság által kiszabott büntetését hat év börtönbüntetésre, hat év közügyektől eltiltásra, végleges hatállyal gazdálkodó szervezet vezetését ellátó szerv tagja foglalkozástól eltiltásra és 10.000.000 forint pénzbüntetésre súlyosította. A VI. rendű alperes cselekményét a bíróság egy rendbeli bűnsegédként elkövetett csődbűncselekmény büntettének, valamint egy rendbeli folytatólagosan elkövetett bűnpártolás büntettének minősítette. Az első fokon eljáró bíróság egy év négy hónap börtönbüntetésre ítélte, melynek végrehajtását három év próbaidőre felfüggesztette. A másodfokú bíróság a VI. rendű alperes büntetését akként súlyosította, hogy öt év gazdálkodó szervezet vezetését ellátó szerv tagja foglalkozástól eltiltásra is ítélte. A Fővárosi Ítéltábla mindemellett, többek között a felperes által előterjesztett polgári jogi igényt elutasította, melyet azzal indokolt, hogy a befektetők nem minősültek a Be. 54. §-ában meghatározott magánfélnek, mivel polgári jogi igényt kizárólag az a sértett érvényesíthet a büntetőeljárásban, aki a vád tárgyává tett bűncselekmények esetében sértettnek minősül. A befektetők a Be. 55. § (1) bekezdése alapján egyéb érdekeltek voltak, ezért az Ítéltábla a polgári jogi igényüket mint nem jogosulttól származót, a Be. 335. § (1) bekezdés első mondata alapján elutasította.

Az elsőfokú ítélet jogi indokolásában az elsőfokú bíróság felhívta a Pp. 4. § (2) bekezdését, és arra mutatott rá, hogy e jogszabályi rendelkezés értelmében nem állapíthatta meg, hogy az elítélt nem követte el a terhére rótt bűncselekményt, és kötötték az ezt megalapozó tények is, a büntetőbíróság ítéletének azonban egyéb vonatkozásban nem volt kihatása a polgári perre. A polgári jogi kártérítési felelősség feltételeinek, ezen belül az okozati összefüggésnek a fennállását a bíróságnak önállóan kellett elbírálnia. Ugyanakkor ez azt jelentette, hogy a jelen perben jogerős büntetőítéletben foglaltak alapján tényként megállapítható volt a III-VI. rendű alperesek jogellenes magatartása. A Pp. 163. § (2) bekezdése alapján tényként volt megállapítható a felperes szerződéskötési folyamata

is az alperesi szövetkezetekkel. A felperes által állított kártérítési felelősség megítélése, így a per eldöntése nem bizonyítástól függött, hanem jogkérdésben való állásfoglalást jelentett.

Az elsőfokú bíróság indokát adta annak, hogy miért utasította el az elsőfokú eljárás során a III., IV., VI. rendű alperesek permegszüntetési kérelmét, mely azon alapult, hogy a felperes polgári jogi igénye a büntetőeljárás során elutasításra került. Rámutatott arra, hogy a büntetőeljárás során a polgári jogi igény elutasításának indokául az szolgált, hogy nem az annak előterjesztésére jogosulttól származott. A büntetőbíróság ítélete ezért a jelen esetben nem minősült a Pp. 229. § (1) bekezdése szerinti, a keresettel érvényesített jog tárgyában hozott ítéletnek, így annak anyagi jogereje nem volt.

Az elsőfokú bíróság vizsgálta az alperesek elévülési kifogását is, és azt alaptalannak találta. Megállapította, hogy a felperes által állított kár már a pénzüsszeg 2003. szeptember 25-én történt megfizetésével bekövetkezett, hiszen e vagyonelem már ekkor kikerült a vagyonából. Ehhez képest azt kellett vizsgálni, hogy 2008. szeptember 25. napjáig sor került-e a felperes részéről a Ptk. 327. § (1) bekezdése szerinti elévülést megszakító cselekményre. A felek által nem vitatottan a felperes 2005. május 12-én polgári jogi igényt jelentett be a jelen perben érvényesített kereseti követelése erejéig, amely követelésének a Ptk. 327. § (1) bekezdése szerinti érvényesítésének minősül. A büntetőeljárás folyamatban léte alatt az elévülés eleve nyugodott [Ptk. 327. § (2) bekezdés], de ez idő alatt a felperes már meg is indította a jelen peres eljárást.

Az elsőfokú bíróság vizsgálta a keresettel érintett szerződés érvényességét és megállapította: valójában az adásvétel egy betétgyűjtést leplezett és a vételárként feltüntetett betét után ténylegesen betéti kamat fizetésére lett volna köteles a **B. Szövetkezet**. A szerződés megkötésekor azonban a jogrendben a szövetkezeti üzletrészek kibocsátására és adásvételére irányuló szerződés a 2000. évi CXLI. törvény 89. § (3) bekezdésében foglaltak szerint nem volt megengedett, a szerződés célzott joghatása a jogrenddel ellentétes volt, így a perbeli szerződés megkötése tilosnak minősült. A perbeli szerződések egyúttal színlelték is. A színleltség mindkét szerződő fél oldaláról fennállott, ugyanis a felperes szándéka sem üzletrészek megszerzésére, hanem a vagyonnövekmény elérésére irányult. A kereset nem az érvénytelenség következményének levonására irányult, de az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a szerződések leplezett volta miatt a leplezett szerződések érvénytelenségéről kellett állást foglalnia. Megállapította, hogy az 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) rendelkezéseire figyelemmel a perbeli betétgyűjtésnek minősülő tevékenységre a **B. Szövetkezet** nem volt jogosult, így a Ptk. 207. § (6) bekezdésére figyelemmel érvénytelenek a jogosultság hiányában kötött, betétgyűjtésre irányuló szerződések.

A II. rendű alperesnek az üzletrész adásvételi folyamatban való érintettsége az volt, hogy az adásvétel tárgya az ő üzletrészei voltak, az adásvétel folyamatában azonban nem vett részt, ha részt is vett volna, felelőssége a Ptk. 318. § (1) bekezdése alapján lett volna megítélendő, melyre irányuló kereseti kérelem nem került előterjesztésre. A II. rendű alperessel szembeni kereset ezért nem lehetett alapos.

Az elsőfokú bíróság vizsgálta a III-VI. rendű alpereseknek a szövetkezetek alapításában és vezetésében betöltött közreműködő tevékenységét. Nem tartotta alkalmazhatónak a jelen kárfelelősségi jogviszonyra a Ptk. 348. § (1) bekezdését, mivel a szövetkezeti tagnak minősülő alperesek a tagsági viszonyukkal összefüggésben nem harmadik személynek okoztak kárt, tekintettel arra, hogy a felperes maga is szövetkezeti tag volt. A felperes és a III-VI. rendű alperesek közötti kárfelelősségi viszonyt a Ptk. 339. § (1) bekezdése, és az 1992. évi I. törvény (a továbbiakban: Sztv.) 69. § (2) bekezdése alapján látta elbírálandónak. Abból indult ki, hogy az alperesek jogellenes és felróható magatartása a jogerős büntető ítélet tényállása alapján megállapítható volt, a csatolt szerződések és a pénztárbizonylatok pedig alátámasztották a felperes teljesítésének összepszerűségét. Az alperesi vitatás alapján azt kellett vizsgálni, hogy a felperest ért vagyoni hátrány kinek a jogellenes magatartásával áll összefüggésben. Figyelemmel volt a Szegedi Ítéltábla Polgári Kollégiumának a jogi személy elkülönült felelősségéről és a felelősség

„áttöréséről" szóló 1/2005. (VI. 17.) számú kollégiumi véleményében foglaltakra, valamint a BDT2014. 3111., BDT2012. 2727., BDT2008. 1802. számú eseti döntésekre, melyekben kifejtettek szerint „felelősségáttörés" folytán a jogi személy társaság vezető tisztségviselőjének (tagjának) közvetlen marasztalására olyan többlettényállási elem megvalósulása esetén kerülhet sor, melynél fogva a magatartás - a jogi személyiség leple alatt - a saját egyéni érdekei, vagyona javára való szándékos visszaélésnek minősül. A természetes személy tag részéről megvalósított többlettényállás valójában a rendeltetésszerű joggyakorlás megsértése, a joggal való visszaélés tilalmának tényállása. Ilyen esetben a jogi személy tagja is felelős a deliktális kártérítés törvényi feltételei szerint a magatartásával összefüggésben harmadik személynek okozott károkért. A felperes tagi jogviszonya folytán nem minősül harmadik személynek, azonban e tagi viszony fennállta is az alperesi természetes személyek jogellenes magatartása folytán keletkezett, ugyanis az az V. rendű alperes által kidolgozott szerződéses konstrukciónak megfelelő szerződéskötés eredménye volt. Ez pedig az elsőfokú bíróság álláspontja szerint alkalmazhatóvá tette a „felelősségáttörés" szabályát a perbeli esetre is. A büntetőítéletben rögzített tényállás szerinti III-VI. rendű alperesi magatartásról megállapítható, hogy a szövetkezet elkülönült felelősségével visszaélve olyan „többletmagatartást" tanúsítottak, amely sértette a jóhiszeműség és tisztesség Ptk. 4. § (1) bekezdésében rögzített polgári jogi alapelvét, valamint az a joggal való visszaélés törvényi tilalmának Ptk. 5. § (1) bekezdésében meghatározott szabályába ütközött. Ugyanis az önálló jogalany **B. Szövetkezet** leple alatt, annak elkülönült felelősségével visszaélve olyan szándékos, csalárd, a saját egyéni érdeket szolgáló magatartást tanúsítottak, amellyel az üzletrész értékesítéssel a szövetkezetet bevételhez juttatták, majd azt saját vagyonuk javára elvonták. Irányító pozícióban a III. és IV. rendű alperesek álltak, akiknek a magatartása a felperes vagyonában bekövetkezett értékcsökkenéssel közvetlen ok-okozati összefüggésbe hozható. Az V. és VI. rendű alperesek magatartása ehhez képest kiegészítő jellegű volt, irányító jellegű tevékenység hiányában pedig oksági láncolat sem állhatott fenn. Az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy a felperes vagyonában értékcsökkenés a vagyonából ténylegesen kikerült 8.400.000 forint erejéig állott fenn. A III. és IV. rendű alperesek egyetemleges felelősségét a Ptk. 344. § (1) bekezdése alapján állapította meg. A keresetnek részben helyt adva marasztalta a III. és IV. rendű alpereseket, ezt meghaladóan a keresetet mint alaptalant elutasította.

Fellebbezésében a IV. rendű alperes a Pp. 251. § (1) bekezdése, 157. § a) pontja, 130. § (1) bekezdés d) pontja alapján az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és a per megszüntetését kérte, mert álláspontja szerint ugyanazon ténybeli és jogi kérdések tárgyában már jogerős ítélet született. A Fővárosi Ítéletábrla a 3.Bf.344/2012/95. számú ítéletében érdemben jogerős döntést hozott a jelen per tárgyát illető tény és jogkérdésekben is. A rendelkező rész negyedik oldalán elutasította a felperes polgári jogi igényét. E rendelkezés szerint a felperes igényét érdemben jogerősen elbírálták. Téves az elsőfokú bíróság Pp. 4. § (2) bekezdésére történő hivatkozása, miszerint a büntetőhatározat csak a személyek, a tényállás, és a bűnösség megállapítása körében köti a polgári bíróságot. Ilyen értelmezés mellett egyetlen büntetőítélet sem rendelkezne alaki és anyagi jogerővel, amely érdemben elbírálja a polgári jogi igényt. Érdemi elbírálásnak tekintendő az igény elutasítása is a büntetőügyben a 806. sorszám alatt megnevezett felperes kártérítési igénye és a büntetőügy II. rendű vádlottja - jelen per IV. rendű alperese - jogviszonyában is. Amíg a Fővárosi Ítéletábrla büntetőítéletének e rendelkezése hatályban van, más bíróság ugyanazon ténybeli alapokon nem határozhat másképp. A másodfokú tárgyaláson fellebbezését azzal egészítette ki, hogy a „felelősségáttörés" a perbeli esetben nem jöhet szóba, mert a felperes a szövetkezet tagja volt, így a szövetkezet által a saját tagjának okozott kárért való felelősségre a szövetkezeti törvényben írtak az irányadók. A IV. rendű alperes ezzel összefüggésben csatlakozott a III. rendű alperes által a másodfokú eljárás során előadottakhoz.

A III. rendű alperes a másodfokú eljárás során előadta: álláspontja szerint ítélt dolog esete áll fenn. Téves az elsőfokú bíróság azon álláspontja, miszerint a büntető ítéletnek nincsen anyagi jogereje. A polgári jogi igényt a bíróság azért utasította el, mert az elítélés tárgyát képező bűncselekményeknek a felperes nem volt sértettje. A bűncselekmények elkövetéséből, a III. rendű vádlott és társai cselekményeiből tehát a felperesnek nem keletkezett kára. Az elsőfokú bíróság megsértve a Ptk. 348. § (1) bekezdésében foglaltakat, amikor a Szegedi Ítéltábla Polgári Kollégiumának a jelen perben nem alkalmazható véleményére alapozta a döntését. A III. rendű alperes álláspontja a Budai Központi Kerületi Bíróság 12.P.I.20.821/2014/22. számú jogerős ítéletében kifejtettekkel egyező. Ha a tag (tisztviselő, alkalmazott) a jogi személy által megkötött szerződés keretei között, a szerződés teljesítése körében fejt ki magatartását, akkor a jogi személy tevékenységi körében jár el. Ez akkor is így van, ha ennek során a saját érdekei szerint a magánvagyonára cselekszik és adott esetben magatartása szándékos bűncselekmény törvényi tényállását is megvalósítja. Önmagában a bűncselekmény elkövetése nem jelenti azt, hogy a tag (tisztviselő, alkalmazott) nem a jogi személy tevékenységi körében járt el. A III. rendű alperes rámutatott az általa hivatkozott bírósági ítélet másik fontos megállapítására is, miszerint a „felelősségátörésére” csak külső, harmadik személy esetén lenne mód. A Fővárosi Törvényszék 57.Pf.631.760/2015/8. sorszámu jogerős ítélete ezt a következők szerint részletezi: az Sztv. 55. § (1) bekezdés a) pontja a szövetkezeti tagok számára azt tette lehetővé, hogy a szövetkezet részükre üzletrészt juttasson. A szövetkezeten belüli, a szövetkezeti tag sérelmére elkövetett károkozásra a Ptk. 348. § (1) bekezdése nem vonatkoztatható, ami azt eredményezi, hogy erre a szövetkezeti jogi szabályozás az irányadó. Az Sztv. 70. § (1) bekezdése a szövetkezet felelősségét mondja ki a tagnak okozott kárért a polgári jog általános szabályai szerint. Az Sztv.-nek nincs olyan rendelkezése, amely a szövetkezeti tag számára a tisztviselővel mint magánszeméllyel szembeni közvetlen igényérvényesítést tenne lehetővé e minőségükben elkövetett cselekményekkel kapcsolatban. A III. rendű alperes hivatkozott továbbá arra is, hogy a felperes nem jelentkezett be a felszámolási eljárásba, mellyel mindenféle igényérvényesítésből kizárta magát. A jogvesztés folytán a felperes a szerződés nemteljesítésére alapítva más személlyel szemben sem érvényesíthet kártérítési igényt. Keresete azért is alaptalan, mert a kártérítési felelősség valamennyi eleme hiányzik. A szövetkezettel szemben is csak az elévülési időn belül érvényesíthetett volna igényt. A polgári jogi igény nem a szövetkezettel szemben került előterjesztésre, így nem szakította meg az elévülést.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte, helyes indokai alapján. Perköltségigénye nem volt.

A Fővárosi Ítéltábla nem érintette az elsőfokú bíróság ítéletének a keresetet a II. rendű alperessel szemben elutasító rendelkezése, mivel az felperesi fellebbezés hiányában és mert a IV. rendű alperes fellebbezése tartalma alapján nem hatott ki a II. rendű alperesre, jogerőre emelkedett [Pp. 228. § (4) bekezdés]. A IV. rendű alperes fellebbezésében a pergátló kifogását ismételte meg és a III. rendű alperesre is kihatóan a kártérítési felelősség jogalapját vitatta azon okból, hogy annak feltételei az Sztv. alkalmazása mellett hiányoznak. A fellebbezés kihatott az V. és VI. rendű alperesekre is, mert ha a büntetőbíróság ítéletének res iudicata hatása van, a perben velük szemben sem lett volna ítélet hozható. A II. rendű alperesre a fellebbezés azért nem hatott ki, mert nem volt vádlott a büntetőeljárásban, és a perbeli tényállás csak az üzletrészt érintette, az elsőfokú bíróság pedig éppen azért utasította el vele szemben a keresetet, mert ilyen tények alapján a felelősségét megállapítani nem lehetett.

Elsőként azt kellett vizsgálni, alapos-e az a hivatkozás, miszerint a perben érdemi döntés nem lett volna hozható, mivel azt a büntetőítélet jogereje kizárja.

Az ítélet tábla e körben azt állapította meg, hogy nem állnak fenn a per megszüntetésének a Pp. 251. § (1) bekezdésében, 157. § a) pontjában, 130. § (1) bekezdés d) pontjában foglalt feltételei. A következők szerint osztja az elsőfokú bíróság azon álláspontját, hogy a Fővárosi Ítélet tábla mint másodfokú bíróság 3.Bf.344/2012/95. számú jogerős ítéletének polgári jogi igényt elutasító rendelkezése nem jár res iudicata hatással.

A Pp. 229. § (1) bekezdése alapján a keresettel érvényesített jog tárgyában hozott ítélet jogereje kizárja, hogy ugyanabból a tényalapról származó, ugyanazon jog iránt, ugyanazok a felek - ideértve azok jogutódait is - egymás ellen új keresetet indíthassanak, vagy az ítéletben már elbírált jogot egymással szemben egyébként vitássá tehessék (anyagi jogerő). Az adott esetben az anyagi jogerő tárgyi terjedelmét illetően egyrészt arra kellett figyelemmel lenni, hogy a Be. alapján mi minősül polgári jogi igénynek és kit kell magánfélnek tekinteni, másrészt mi a büntetőítélet releváns indoka, a büntetőbíróság által mi került az ítélettel elutasításra.

A Be. 54. § (1) bekezdése szerint magánfél az a sértett, aki a büntetőeljárásban polgári jogi igényt érvényesít. A (2) bekezdés szerint a magánfél a terhelttel szemben azt a polgári jogi igényt érvényesítheti, amely a vád tárgyává tett cselekmény következtében keletkezett.

A büntetőbíróság a kérdéses ítéletével a polgári jogi igényeket a Be. 335. § (1) bekezdés I. mondata alapján elutasító döntését azzal indokolta, hogy a polgári jogi igényt előterjesztő befektetők a vád tárgyává tett bűncselekmények esetében nem minősültek sértettnek. A vádhatóság ugyan megtehetette volna, hogy az egyes, konkrét befektetők sérelmére elkövetett bűncselekmények (pl. sikkasztás, csalás) miatt is vádat emel, de erre nem került sor. Ezért azt kellett megállapítani, hogy a befektetők, köztük a felperes is olyan személyek, akik nem jogosultak polgári jogi igényt előterjeszteni. A Pp. rendelkezéseinek alkalmazása során az ítélet tábla a büntetőítélet ezen releváns indokát nem hagyhatta figyelmen kívül, amikor azt vizsgálta, fűződhet-e a Pp. 229. § (1) bekezdése értelmében anyagi jogerőhatás a jogerős büntetőítélethez.

Az anyagi jogerő tárgyi terjedelme a tényalap azonosságán túl a jog azonosságát is feltételezi. A jelen esetben a büntetőítélet indokolása szerint az nyert elbírálást, hogy a befektetők nem lehettek magánfelek, melynél fogva polgári jogi igényt sem terjeszthettek elő. A Pp. fogalomrendszerében a büntetőbíróság döntése az elbírált jog kapcsán a Pp. 130. § (1) bekezdés g) pontjának felel meg. A büntetőeljárás során tehát az dőlt el, az került elbírálásra, hogy a felperest a Be. nem jogosította fel polgári jogi igény előterjesztésére, mert ilyen igényt csak a magánfél terjeszthet elő, aki pedig nem lehet más mint az elbírált bűncselekmény sértettje. Az ekként indokolt ítéleti döntés nem jelenti annak az anyagi jognak az elbírálását, hogy van-e alappal érvényesíthető kártérítési igénye a felperesnek. A büntetőítélet nem döntötte el, hogy megilleti-e a felperest ez a jog, ezért a büntetőítélet jogerejéhez nem fűződik a Pp. 229. § (1) bekezdése értelmében vett anyagi jogerőhatás. Az pedig más kérdés, hogy jelen esetben is érvényesülnie kell az anyagi jogerő pozitív hatásának, mely azt jelenti, hogy a jogerős büntetőítélet tartalmát irányadónak kell tekinteni, és ilyen értelemben ahhoz a jelen per bírósága kötve van. A kötöttség a jelen esetben azt jelenti, hogy kötelező alapul venni: a felperest a Be. nem jogosította fel polgári jogi igény érvényesítésére. A fellebbezésben foglaltakra tekintettel megjegyzi az ítélet tábla, hogy a Pp. 4. § (2) bekezdésének a szabad bizonyítási rendszer elve alóli kivételt megfogalmazó rendelkezése nem vonható az anyagi jogerő pozitív vagy negatív hatása körébe.

Az elsőfokú bíróság mindezekre tekintettel helyesen járt el, amikor a felperes kártérítési keresetét érdemben bírálta el, és nem utasította el a keresetlevelet, illetőleg nem szüntette meg a pert.

A fellebbezés másodfokú tárgyaláson kiegészített tartalma azt a kérdést vetette fel, hogy az Sztv. alapján kell-e a felperes kárigényét elbírálni, és kizárja-e ez a törvény a kárigény eredményes érvényesítését a III., IV. rendű alperesekkel szemben.

E körben tényként volt megállapítható, hogy a felperes tagja volt a **B. Á. B. Szövetkezetnek**. Az Sztv. 70. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy a szövetkezet a tagjának jogellenesen okozott kárért a polgári jogi felelősség általános szabályai szerint tartozik felelősséggel. E jogszabályi rendelkezésből következően nincs a Ptk.-hoz képest speciális rendelkezés arra az esetre, ha a szövetkezet tagja lép fel kártérítési igénnyel a szövetkezet ellen. A Ptk. alkalmazását a polgári jogi felelősség általános szabályainak előírásával az Sztv. lehetővé teszi, így az elsőfokú eljárás során vizsgálható volt a III. és IV. rendű alperesek joggyakorlásának tilalmazott volta. A Ptk. 2. § (2) bekezdéseiben megfogalmazott joggyakorlási alapelv arra utal, hogy nem lehet a jogot olyan módon gyakorolni, amely ellentétes a rendeltetésével. A Ptk. 5. § (2) bekezdése szerint joggal való visszaélésnek minősül a jog gyakorlása, ha az a jog társadalmi rendeltetésével össze nem férő célra irányul, különösen, ha a nemzetgazdaság megkárosítására, a személyek zaklatására, jogaik és törvényes érdekeik csorbítására vagy illetéktelen előnyök szerzésére vezetne. Az a magatartás, melyet a perbeli esetben a büntetőeljárás feltárt, a törvény által tiltott joggal való visszaélést valósított meg, mivel a III., IV. rendű alperesek a jogi személy szövetkezetet saját céljaik érdekében használták fel oly módon, hogy a jogi személy által megkötött ügylet pozitív hatása őket, míg negatív hatása a szövetkezetet érte, jöllehet a jogi személyiség rendeltetése a vagyonelkülönítés, és nem a vagyon saját célra való felhasználása.

A szövetkezet elkülönült jogi személyiségevel visszaélő III., IV. rendű alperesek a perben nem hivatkozhattak a jogi személy felelősségére, és a joggal való visszaélés megalapozta a károsult felperessel szemben való felelősségüket.

Mindezekre tekintettel nem volt olyan ok, amely miatt a fellebbezésben felhozottak alapot adhattak volna az elsőfokú ítélet megváltoztatására, ezért azt az ítéletábra a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A IV. rendű alperes fellebbezése nem vezetett eredményre, így a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles lenne a másodfokú perköltség viselésére. Kötelezni kellett ezért az 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése folytán alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján az illetékfeljegyzési joga folytán meg nem fizetett fellebbezési illeték megfizetésére.

Budapest, 2016. április 7.

. Czukorné dr. Farsang Judit s.k.
a tanács elnöke

. Magosi Szilvia s.k.. Benedek Szabolcs s.k.
előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelül: